

Stora affärer och primitiva frimärken

av Ørn Gramh

Han var en arketyper för en amerikansk multimiljonär, och var bland annat stor delägare i Texaco. Även som samlare rörde han sig på en ekonomiskt hög nivå och konkurrerade med de legendariska storsamlarna Hind och Caspary.

Henry G. Lapham

Henry G. Lapham (1875-1939)

Vi närmar oss nu i rask takt den stora internationella utställningen i Washington som äger rum den 27 maj till 3 juni, och besökarna kommer säkert att där få se flera objekt som på sin tid fanns i Henry G. Laphams samlingar. Han blev nämligen känd inte minst för sin samling amerikanska postmästareprovisior.

Alla som samlar dessa primitiva postmästaremärken från USA måste ha gott om pengar, och för Henry Lapham var innehållet i plånboken aldrig något problem. Han föddes i Brooklyn den 5 juli 1875, och redan på den tiden var familjen ganska förmögen.

Efter att de flyttat till Boston ökade omfattningen på familjens affärer snabbt, och inbegrep så småningom bankverksamhet, shipping samt oljefält i Texas och Kalifornien. En stor del av grunden för familjens vidsträckta affärer låg i de intressen de hade i Texas Corporation, som 1902 blev oljegygenten Texaco.

Stora affärer och rättegång

Henry Lapham tog 1897 sin examen vid Yale University med utmärkta betyg. Kort därefter gifte han sig med Rebecca Lounsbery från New York, och äktenskapet välsignades med två barn.

Sina affärer skötte Henry

Lapham oerhört skickligt. Han hade bland annat omfattande intressen i Ventura Consolidated Oil Fields, National Rockland Bank of Boston, Petroleum Heat and Power Company och American-Hawaiian Steamship Company.

Med affärer i den storleksordningen kom också skandaler. År 1933 blev Lapham indragen i en allvarlig rättstvist, där åtta självständiga oljebolag anklagade Texaco för att genom speciella prisavtal försökt bilda ett monopol, för att på så sätt få bort de självständiga oljebolagen från marknaden. Lapham tvingades hös-

forts sid 6.

Brev med Alexandrias gulbruna provisorium som fanns i Laphams samling. Senast såldes objektet hos Robert Siegel i New York den 13 maj 2000 för då motsvarande 1 290 100 kronor.

kastade bort pengar på något han inte förstod sig på.

God vän med Colson

Men vi vet också att den berömda frimärkshandlaren Warren Colson i Boston stod Lapham nära, och förmodligen fick Lapham god hjälp med sina samlingar av denna framstående filatelist. Lapham höll sig dessutom med en filatelistisk sekreterare, A. Nicholas Reggio.

År 1922 sålde Henry Gibson många postmästareprovisorier via Colson, och bakom Colson fanns herrarna Hind, Caspary och Lapham. Vid detta tillfälle hamnade brevet med det blå märket från Alexandria hos Caspary, medan Lapham köpte det berömda brevet med ett par av 5-centsvalören från Baltimore. Från Gibsons samling övertog Lapham även rekonstruerade tryckplåtar med St. Louis björnar.

Lapham hade den tjockaste plånboken?

Vid den tredje Ferrariauktionen i april 1922 fanns Warren Colson med som ombud, både för Caspary och Lapham. Hugo Griebert fungerade vid tillfället som ombud för Arthur Hind, och dessa två ombud delade sinsemellan alla de amerikanska postmästareprovisorier som såldes.

Till Lapham ropade Colson bland annat in ett gulbrunt frimärke från Alexandria, ett brev med provisoriet från Annapolis och det enda kända

Detta är det ena av två kända brev med New Yorks postmästaremärke i kombination med 3-cents lokalmärke från United States City Despatch Post 1842. Brevet fanns hos Lapham och hamnade senare hos Weill. Sålades vid Christies Weillauktion i New York i oktober 1989 för då motsvarande 236 000 kronor.

forts från sid 4.

ten 1933 att avgå från sin post som verkställande direktör i bolaget.

Efter detta tog Lapham istället över chefsposten för bank- och investeringsbolaget Lapham, Davis & Bianchi. Utöver detta arbete hade Lapham fortfarande kvar alla sina andra affärer, men nu hade bland annat även intressen i skibranschen tillkommit.

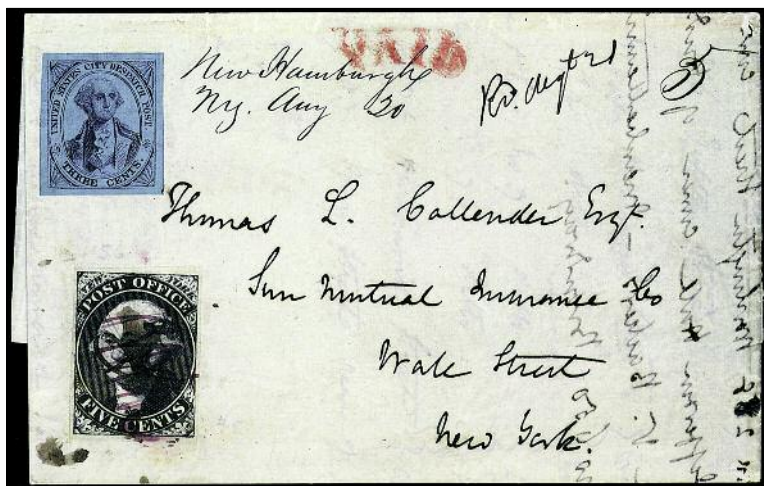
Sport och frimärken de stora intressena

Genom hela sitt liv var Henry Lapham mycket intresserad av sport, både som utövare och i organisationslivet. Han var medlem i uppemot 40 olika idrottsföreningar. År 1920 blev han

ordförande i Boston Athletic Association, och 1922 blev han ledamot av American Olympics Association. Lapham intresserade sig också alltid för biljard, och under lång tid var han ordförande i International Billiards Association.

Vi vet inte med säkerhet när Henry Laphams frimärksintresse vaknade, men då flera stora samlingar såldes i början av 1920-talet, fanns Lapham nästan alltid med i bakgrunden som köpare, speciellt om det rörde sig om amerikanska postmästaremärken.

Då som nu kostade dessa objekt "skjortan", och vi kan nog utgå från att Lapham redan vid den tiden hade solida filatelistiska kunskaper. För han var troligen inte den som

Par och singelmärke med New Yorks provisorium på brev skickat från Boston till New York. Endast tre sådana brev är kända. Ägdes förmodligen av Lapham och senare sålt i New York i oktober 1989 för då motsvarande 148 350 kronor.

obegagnade exemplaret som finns av märket från Millbury.

Det verkar som om Laphams plånbok vid detta tillfälle var tjockare än Casparys. Att Caspary senare, bland annat genom Colson, fick köpa flera objekt som han gick miste om till vännen Lapham vid Ferrariauktionen, är en annan historia.

New York och Battleboro

I oktober 1922 såldes engelsmannen Leon Adutts samling, och troligen utnyttjade Lapham tillfället och köpte hans rätt så stora samling provisorier från New York.

År 1924 såldes sedan Nicholas Waterhouses samling i England, och här dök Edward Stein från Economist Stamp Company upp som köpare till 31 objekt med provisorier från New York. Dessa gick förmodligen alla till Lapham.

Bland dessa objekt fanns också en rekonstruktion av tryckplåten till dessa märken. Dessutom lyckades Lapham få ihop en rekonstruktion av tryckplåten med tio märken för Battleboroprovisorier. Grunden till denna rekonstruktion kom från Harrison Sanfords samling, men även här fanns Colson till hands för att skaffa fram de märken som fattades.

När Lapham fick guldmedalj för sin New York-samling vid den internationella utställningen i New York 1926, ägde han 700 exemplar av detta märke, och bland dem fanns två rekonstruktioner av tryckplåten som hade 40 klichéer, och den

Det enda kända brevet med ett par av 5-centsprovisoriet från Baltimore. Tidigare ägt av Lapham och sålt från Weills samlingar hos Christies i New York i oktober 1989 för då motsvarande 269 750 kronor.

ena var gjord enbart med horisontella och vertikala par.

Samlarkvällar i New York

Underligt nog visade inte Lapham sin samling av andra provisorier vid utställningen 1926, trots att det i samlingen vid denna tidpunkt endast fattades provisorier från Bosawen och Lockport samt brevet med det blå märket från Alexandria. Laphams samling med provisorier visades först vid den internationella utställningen Tipex 1936, då den också erövrade den högsta utmärkelsen.

Men redan den 4 april 1928 fick klubbmedlemmarna i Collectors Club i New York se hans samling provisorier på ett kvällsmöte. För att riktigt un-

derstryka att han även samlade annat, visade han vid detta tillfälle också sin underbara samling British Guyana.

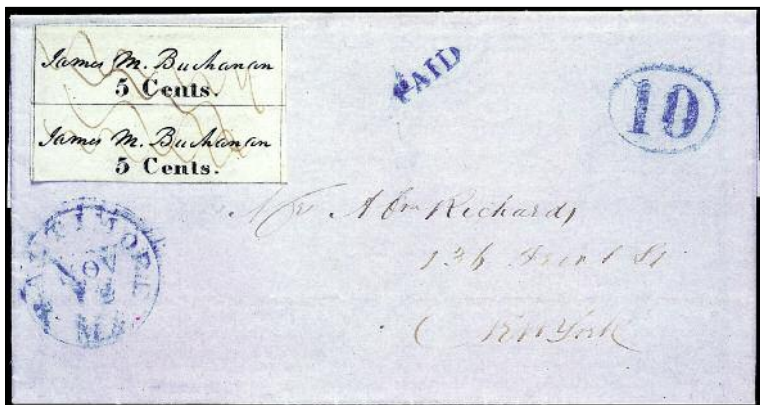
Redan den 17 april året därpå var Lapham åter i Collectors Club, denna gång med en stor samling obegagnat material från de tyska staterna.

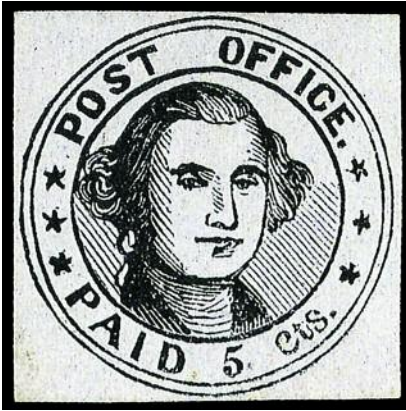
I februari 1930 sände Lapham sin filatelistiske sekreterare till Collectors Club för att visa samlingar från Australien, Tasmanien och Nya Zeeland.

Uptagen på annat håll

Den bästa icke-amerikanska samling som Lapham lyckades få samman lär ha varit en fan-

forts sid 8.

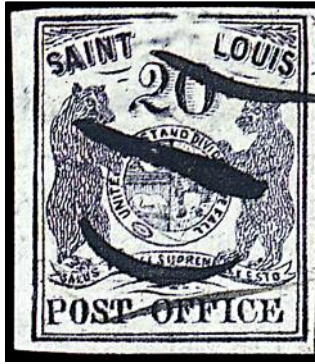
En teori har gått ut på att porträttet på provisoriet från Millbury föreställer postmästare Asa H. Waters själv. Så är det självfallet inte. Här rör det sig om George Washington och detta är det enda obegagnade exemplar som finns. Som ombud för Lapham köpte Colson märket vid Ferrari-auktionen den 7 april 1922. Sålts hos Christies i New York i oktober 1989 för då motsvarande 741 750 kronor.

forts från sid 7.

tastisk brevsamling Spanien. Den blev först känd när den visades för American Philatelic Society i Boston 1930.

Den förmodligen största samlingen USA som Lapham köpte var den så kallade Armitage-samlingen. Vid den internationella utställningen i London 1923 hade den tilldelats guldmedalj och dessutom Tilleard-medaljen från The Royal Philatelic Society.

Det verkliga tillfället för att få tag på det som fattades i Laphams samling av provisorier, kom när Charles J. Phillips sål-

20 cents provisorium från St. Louis. Märket fanns med i den plåtning som Colson och Lapham arbetade med och som Lapham ägde. Märkesposition nr. 1. Sålts från Weills samlingar hos Christies i New York i oktober 1989 för då motsvarande 87 650 kronor.

de Arthur Hinds samlingar. Vid dessa försäljningar köpte Colson mycket material åt Caspary, men förbryllande nog verkar det inte som om Colson då köpte något till vännen Lapham. Förklaringen är förmodligen att försäljningen av Hinds samlingar pågick samtidigt som Laphams problem i Texaco nådde sin höjdpunkt.

Vad hände med hans samlingar?

Efter en lång tids sjukdom dog Henry G. Lapham i Brookeline, Massachusetts den 13 december 1939. Delar av hans frimärkssamlingar ärvdes av so-

nen Raymond, som dog den 11 juli 1976 i Scarborough, Maine.

Vi vet mycket lite om denna del av Laphams samlingar, men några av objekten hamnade senare hos bröderna Weill i New Orleans. Större delen av Laphams postmästareprovisorer hamnade i Casparys och Lillys samlingar. Plåtrekonstruktionen av märkena från Battleboro hamnade också så småningom hos bröderna Weill och såldes vid Christies Weill-auktion den 12 oktober 1989.

Upplösningen av Laphams samlingar förblev något av ett mysterium under lång tid. Vi vet att mestadelen av Laphams provisorier lär ha blivit sålda före 1950. Vi vet också att Colson i flera år sålde material som tidigare hade varit i Laphams samlingar.

Hela historien blev emellertid inte känd förrän John Boker Jr. berättade den 1989. Han fick nämligen 1963 i uppgift att administrera försäljningen av de frimärksskatter som Colson lämnade efter sig, och fick då samtidigt hand om mycket material från Laphams samlingar. □

De flesta av de storheter inom filatelin som författaren refererar till i artikeln, finns även att läsa om på vår hemsida

www.filateli.se

Tryck på länken "Smakprov".

Rekonstruktionen av tryckplåten för provisorierna från Battleboro. Märkena i position 1 och 6 har växlat plats efter att Lapham-Colson gjorde rekonstruktionen. Sålts i New York från Weills innehav i oktober 1989 för då motsvarande 337 150 kronor.

